

НАЦІОНАЛЬНІ ІННОВАЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА ІНДУСТРІЯ 4.0: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ

Князева В. А.

студентка Факультету соціології та права

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

valyakn2017@gmail.com

Кривда О. В.

к.е.н., доцент кафедри економіки і підприємництва

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

elcandy@ukr.net

Поняття «інноваційні системи» К. Фріман, професор Сассекського університету в Великій Британії, визначив як комплекс дій з розвитку технологічної політики, здатної забезпечити економічний успіх країни. Він вважав, що національні інноваційні системи є мережею інституційних структур, які при взаємодії допомагають дифузії нових технологій.

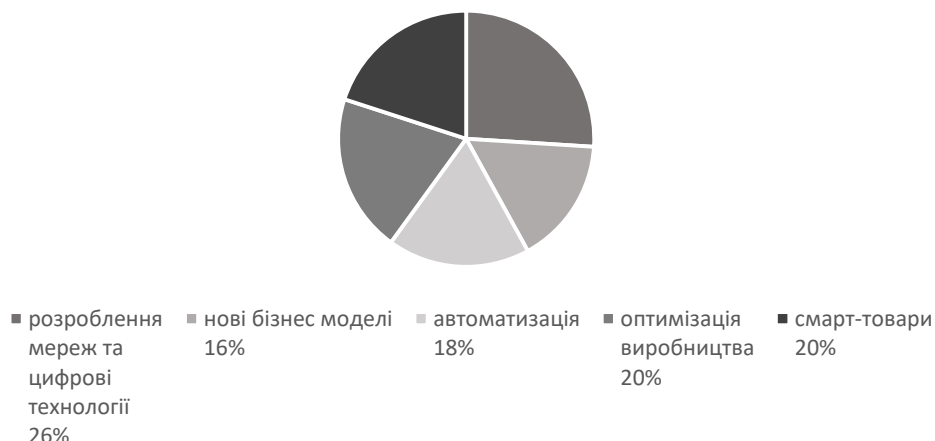
В сучасному світі з'явився такий новий тренд, як цифровізація економіки, яка створює нові можливості та є досить зручною. У звіті HUAWEI і Oxford Economics висвітлюється, що кожна інвестиція, зроблена за останні 30 років в 1 долар США в цифрові технології, сприяла зростанню ВВП на 20 доларів США.

На кожному з етапів інноваційного процесу виникають проблеми, які можуть розв'язати тільки інструменти інституційної політики держави. Тож, на етапі створення новацій постають такі проблеми, як недостатність державного фінансування; недостатність інформації про перспективи новацій; недостатнє використання можливостей щодо участі у міжнародних програмах. На етапі трансферу новацій є такі проблеми, як обмеженість ресурсів для створення інноваційної інфраструктури та правові невідповідності. На етапі впровадження новації шляхом створення стартапу спостерігаються такі проблеми, як недостатність знань та професійних навичок у підприємстві; погана ефективність інноваційної інфраструктури, яка допомагає розвитку інноваційного підприємництва та проблеми правового захисту власності іноземних інвесторів. Отже, саме подолання вищезазначених проблем є умовою розвитку національної економіки.

Тож, важливим напрямом державної політики є розвиток державно-приватного партнерства в сфері інновацій, що допоможе вирішити завдання із забезпечення соціально-економічного розвитку [1, с. 225-229].

Індустрія 4.0 допомагає збирати та аналізувати дані швидко та ефективно, що дає змогу підвищувати продуктивність виробництва та укріплює конкурентоспроможність як підприємств, так і країни в цілому. За результатами опитування, в якому взяли участь експерти із шести країн світу, було виявлено, що більшість експертів дотримуються думки, що Індустрія 4.0 – розроблення мереж та цифрові технології (рис. 1).

Рис. 1. Підходи до розуміння Індустрії 4.0 за результатами опитування експертів [2, с.59]

Світовий економічний форум склав звіт, який визначив рівень готовності країн до викликів, які виникають в результаті змін в середовищі, що спричиняється у тому числі переходом до Індустрії 4.0. В

результаті дослідження всі країни були поділені на чотири групи: провідні країни; країни «спадщини»; країни з високим потенціалом та країни, що зароджуються. Готовими до Четвертої промислової революції виявилися «провідні країни», тобто країни, у яких високий стан структури виробництва. Таким чином до Індустрії 4.0 готові вступити Австрія, Бельгія, Канада, Китай, Чеська Республіка, Данія, Естонія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Ірландія, Ізраїль, Італія, Японія, Південна Корея, Малайзія, Нідерланди, Польща, Сінгапур, Словенія, Іспанія, Швеція, Швейцарія, Великобританія та США. Україна потрапила в групу країн, що зароджуються. Для більшості країн Європейського Союзу пріоритетним напрямом роботи є Індустрія 4.0, у кожній країні політика Індустрії 4.0 різниться, однак всі країни прагнуть підвищити продуктивність та конкурентоспроможність.

Співпраця між різними учасниками – основний підштовхуючий чинник Індустрії 4.0. Окрім цього, велику роль відіграє залучення регіональної влади та ініціатива державних органів у просуванні політики Індустрії 4.0. Головною проблемою розвитку Індустрії 4.0 є недостатнє фінансування, відсутність потенціалу та залучення широкого кола груп зацікавлених сторін [2, с. 59-64].

Серед слабких сторін впровадження, розвитку Індустрії 4.0 в економіку України за євроінтеграційних умов можна назвати:

- 1) Відсутність підтримки урядом країни новаторами Індустрії 4.0.
- 2) Відсутність стратегії розвитку ІТ-індустрії в Україні.
- 3) Відсутність дієвого впливу на українських промисловців.
- 4) Низький рівень залученості до Індустрії 4.0 ІТ-сектору, заклади вищої освіти тощо.
- 5) Низький рівень захисту інтелектуальної власності.

Загрозами розвитку Індустрії 4.0 в економіку України за євроінтеграційних умов є високий рівень видатків держбюджету, нестабільність економічної ситуації, високий рівень безробіття, відтік за кордон інженерних кадрів, високий рівень недовіри підприємств до держави.

Отже, для того, щоб вирішити проблеми, які не дають можливості подальшому розвитку Індустрії 4.0, можна назвати такі кроки держави: розробка програми з фінансування ІТ-сектору; реформи в сфері законодавства, а саме права інтелектуальної власності; діджиталізація промисловості та інфраструктури, розробка мотиваційної системи для ІТ-фахівців задля їх функціонування саме в Україні [3, с. 376-379].

Список використаних джерел:

1. Тютюнникова С. В., Фрідман О. А. Національна інноваційна система: сучасні тренди та виклики для України. Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2020 с. 225-229.
2. Сигида Л. О. Індустрія 4.0 та її вплив на країни світу. *Економіка та суспільство*. 2018. Вип. 17. С. 58-64.
3. Завербний А. С., Сало К. Р. Проблеми та перспективи розвитку індустрії 4.0 в Україні за умов євроінтегрування. *SMEU*. 2022. [Випуск 4. № 2](https://doi.org/10.23939/smeu2022.02.374). С. 374-382. URL: <https://doi.org/10.23939/smeu2022.02.374>
4. Кривда О. В., Кочерга В. І. Основні проблеми розвитку інноваційного підприємництва в Україні. Розвиток підприємництва як фактор росту національної економіки: Матеріали XXI Міжнародної науково-практичної конференції 23 листопада 2022 р. Київ: ІВЦ "Політехніка", 2022. С. 55.